

18/8

66

PÉTAIN I NÄRBILD

SOM STABSCHEF under större delen av första världskriget hade den blivande marskalken och statschefen Pétain en yngre officer, sedermera general Serrigny. Efter krigets slut bevarades kontakten mellan dem; under andra världskriget sökte Serrigny, som beundrade marskalken men alltmör ogillade hans politik, förmå sin gamle chef att avbryta samarbetet med tyskarna. Vid rättegången mot Pétain 1945 avgav Serrigny ett vittnesmål som gick ut på att marskalken, långt ifrån att vara en förrädare, ständigt arbetat för vad han ansåg vara Frankrikes bästa, att han genom att länge hindra total tysk ockupation och över huvud tyska ytterlighetsåtgärder varit "en av segrarnas hemliga skapare" och att han år 1942, då tyskarna ryckte in i den förut "fria" zonen, vägrat att fly på grund av sitt löfte till landsmännen att dela deras öde: "Det är en ädel uppoffring som ni domare borde förstå och som, i varje fall, historien kommer att förstå."

Nyligen har Serrigny givit ut på omfattande dagboksanteckningar byggda memoarer om sina relationer till Pétain, *Trente ans avec Pétain* (Plon, 925 gamla franc). Intrycket blir, trots författarens stora respekt för sin chef, att förhållandet dem emellan rätt mycket erinrade om konstellationen Ludendorff och Hindenburg. Det var Serrigny och andra stabsofficerare som utarbetade planer och tog initiativ, medan Pétain, alltid lugn, överlägsen och auktoritativ, inför folket och armén blev en

Marskalk Pétain (bilden) — fransk hjälte under första världskriget, kollaboratör med tyskarna under det andra — porträtteras här av Herbert Tingsten i anslutning till de memoarer som en av Pétains generaler nyligen gett ut.

symbol för den orubbliga segerviljan. Marskalken, under det första världskriget i sextiårsåldern, var maklig och bekväm, liksom Foch och Hindenburg mycket aktsam om sin nattsömn och irriterad över att bli väckt på olaga tid även under avgörande bataljer. Den dagorder från Verdun som innehöll orden "on les aura" ("vi skall ge dem") och som kanske mer än något annat gav Pétain rykte och popularitet skrevs av Serrigny och undertecknades av hans chef under protest mot det slanguttryck som skapade berömmelsen. Pétain älskade att ge eleganta och intima luncher; i sällskap med damer var den "kyllige, ja, iskalle" fältherren flirtig och uppvaktande, och staben måste inskrida för att begränsa och kontrollera de talrika kvinnliga

besöken hos Frankrikes räddare. För dem som i statschefen Pétain såg dygden och kyskheten personifierade måste det vara en överraskning att läsa att general Pétain mottog kallelsen att bli överbefälhavare vid Verdun i ett obskyrt hotell i Paris med en flicka i sängen och att han var ovillig att snabbt ge sig i väg till den post som skulle ge honom marskalksstaven och mer än tjuguar senare statsledningen.

Vid denna tid var det inte lätt att ana att Pétain en gång skulle bli kyrkans, familjens och sedlighetens väktare och att han i Frankrikes nederlag 1940 skulle se följden av egoism, njutningslystnad och libertinism. Men vissa ansatser till denna omvändelse kunde redan observeras. Efter att vid jultiden 1914 ha bevistat en

måssa sade Pétain till sin stabschef: "Det är underligt att jag nu då jag blir äldre känner mig gripen av religiösa ceremonier. Mina barndomsminnen tränger sig på mig, och det skulle inte behövas mycket för att omvända mig." Omvändelsen kom efter allt att döma i samband med att den gamle ungarlen åtskilliga år senare gifte sig med en lika from som ambitiös dam. Därmed blev Pétain mogen att för några år spela rollen som trons och tuktens restauratör. Självbelåtenhet och högmod hade han alltid varit rikt utrustad med, och i den nya rollen blomrade de på ett sätt som väckte närståendes oro och massans dyrkan. På den punkten tycks memoarförfattarna — Laval, de Gaulle, Serrigny och andra — vara eniga; det blir ett stort ämne för en framtida biograf att skildra hur denne man — "vi, Philippe Pétain" — formades, med sin förmåga att finna ära, storhet och förnyelse på basen av Frankrikes nederlag.